

Средномиоценските седиментни скали около селата Бяла река и Филево, Пловдивско

Л. Драгоманов, А. Новгородцев, Т. Тончев, М. Гарелова

СО „Редки метали“, 1830 София

L. Dragomanov, A. Novgorodcev, T. Tonchev, M. Garelova — *Middle Miocene sedimentary rocks in the area of Bjala reka and Filevo, Plovdiv District*. Boreholes in the area of the villages of Bjala reka and Filevo, Plovdiv District, established a sandstone-siltstone formation 20—60 (82) m thick composed of red siltstones interbedded with sands, sandstones and less commonly microconglomerates. These rocks were deposited in continental conditions of aride climate. No fauna has been found in the sedimentary rocks of the formation and their Middle Miocene age is assumed on the basis of their position in the section.

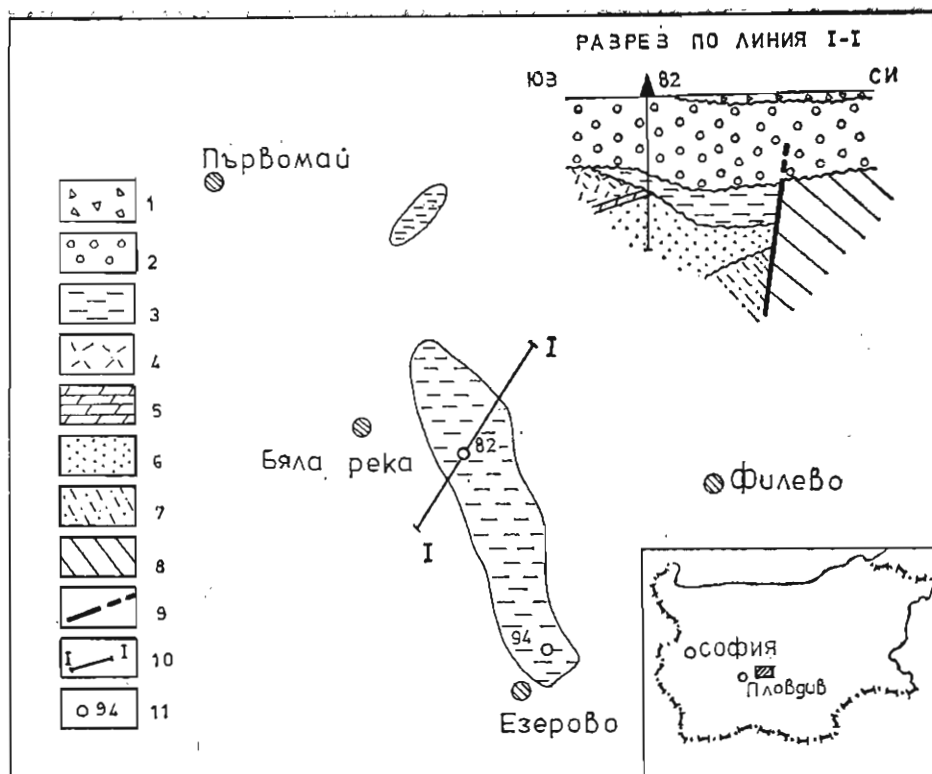
Въведение

При изучаване на палеогена и неогена в землището на селата Бяла река и Филево със сондажи (фиг. 1) под горномиоценско-плиоценските седиментни скали на Ахматовската свита и над горноолигоценско-долномиоценските скали на Драгойновската свита (К о ю м д ж и е в а и Д р а г о м а н о в, 1979; Д р а г о м а н о в и д р., 1981, 1984) бяха установени за първи път в Пазарджишко-Пловдивската област на Горна Тракия седиментни скали, принадлежащи към нито една от споменатите литостратиграфски единици (фиг. 2, 3). Тези седиментни скали предимно са представени от червени алевролити (фиг. 2, 3) в алтернация с пясъци, пясъчници и по-рядко гравелити. До този момент този тип скали не е установен на съвременната земна повърхност в разглеждания район, поради което засега ги обединяваме в една пясъчниково-алевролитова задруга.

Стратиграфия на средния миоцен

Подложка

Седиментните скали на пясъчниково-алевролитовата задруга лежат с размив (фиг. 1, 2, 3) не само върху скалите на Драгойновската свита, но и върху средноолигоценската Езеровска свита, долноолигоценската задруга на белите туфи и приабонската карбонатна (мергелно-варовикова) и теригенна задруга в Пловдивско (К о ю м д ж и е в а и Д р а г о м а н о в, 1979; Д р а г о м а н о в и д р., 1980). Всички скали под пясъчниково-алевролитовата задруга в най-горните си части са силно постседиментационно хипергенно променени, изразяващо се със силно ожелезняване или карбонатазация.

Фиг. 1. Обзорна карта на района за средния миоцен с литостратиграфски разрез I — кватернер; 2 — Ахматовска свита (горен миоцен—плиоцен); 3 — пясъчничково-алевролитова задруга (среден миоцен); 4 — задруга на белите туфи (долен олигоцен); 5 — мергелно-варовикова задруга (приабон—долен олигоцен); 6 — теригенна задруга (приабон); 7 — шисти; 8 — гнайси; 9 — разлом; 10 — линия на литостратиграфския разрез; 11 — сондаж и неговия номер

Литоложка характеристика на пясъчничково-алевролитовата задруга

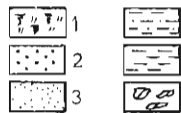
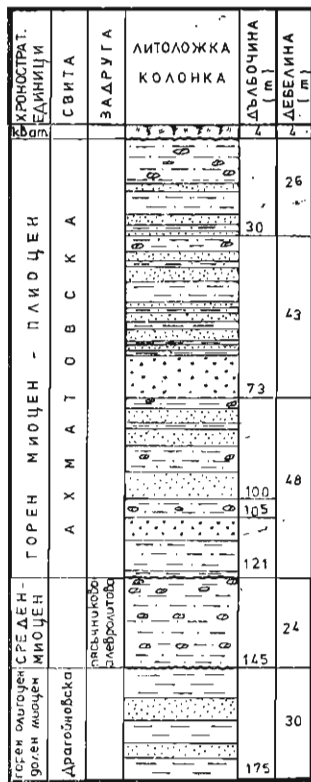
Пясъчничково-алевролитовата задруга е изградена от алевролити или от алевролити в алтернация с пясъци, пясъчници и по-рядко от гравелити с чакълни скални късове (фиг. 2, 3). Всички тези седиментни скали имат ръждивочервен, но при алевролитите доминира тухленочервеният цвят.

Гравелитите, пясъците и пясъчниците са с неясна масивна текстура, като главният скалообразуващ минерал е кварцът, а в подчинено количество са фелдшпатите.

Кварцовите зърна са силно кородирани, докато фелдшпатите са глинясали. Присъствието на слюдите биотит и мусковит не е установено. Понякога се срещат скални късове до 2—4 см от кварц и силно хипергенно променени гнайси, андезити, рюлити, кисели туфи, мергели и аргелити.

В основната алевролитна маса на гравелитите, пясъчниците и пясъците незначително присъствува и карбонатно вещество. Наличието на отделни въглефицирани фрагменти не е установено.

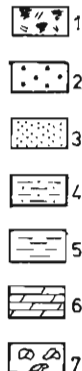
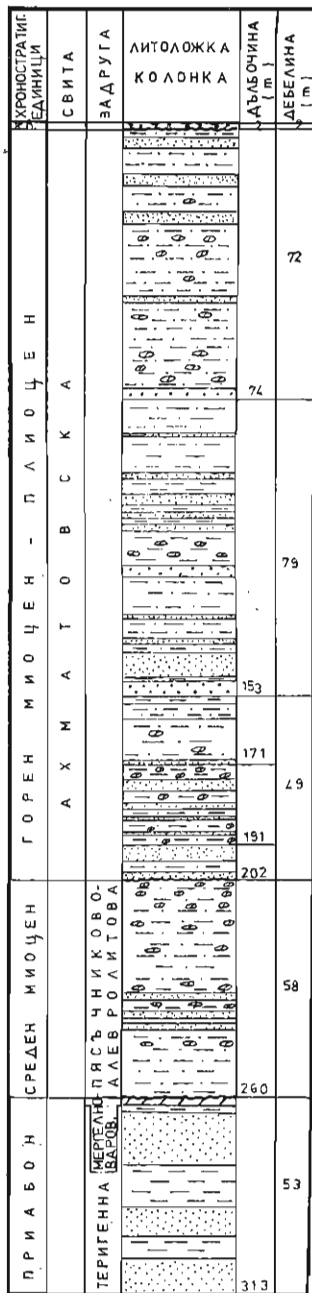
Алевролитите са в различна степен запесъчени и имат масивна текстура, а като добре съхранен минерал в тях е кварцът. Срещат се отделни минерални зърна от силно разложени фелдшпати. Този тип скали почти повсеместно са карбонатизирани, но най-много карбонатно вещество се среща в най-горните части на задругата, под седи-

Фиг. 2

Фиг. 2. Литолого-стратиграфска колонка на сондаж 94 Езеро
1 — почва; 2 — грубозърнести пясъци и гравий; 3 — пясъци и пясъчници; 4 — алевролити; 5 — глини; 6 — карбонатно вещество

Фиг. 3. Литолого-стратиграфска колонка на сондаж 82 Бяла река
1 — почва; 2 — грубозърнести пясъци и гравий; 3 — пясъци и пясъчници; 4 — алевролити; 5 — глини; 6 — мергели; 7 — карбонатно вещество

Фиг. 3

ментните скали на Ахматовската свита (фиг. 2, 3). Карбонатното вещество в алевролитите идва хаотично и секущо на общото им напластяване.

Понякога сред алевролитите присъествува гипс под формата на малки лещички или срастъци, идващи също хаотично и секущо на общото им напластяване.

Всички особености на седиментните скали от пясъчниково-алевролитовата задруга не само подсказват, но и дават основание да се приеме, че са се образували в континентални пролувиални и отчасти в алувиално-пролувиални равнинни условия при много сух и топъл климат.

Дебелината на пясъчниково-алевролитовата задруга обикновено варира от 20 до 60 m, но в отделни случаи достига до 82 m и тогава в разреза ѝ присъствуват повече рахли псефито-псамитни скали.

Разпространението на седиментните скали от пясъчниково-алевролитовата задруга в землището на селата Бяла река и Филево (фиг. 1) по площ не е голямо. Подобни скали от нас са установени и на изток от разглеждания район — в Загорското понижение (Марбас-запад и Марбас-изток) над Маришката свита (Каменов и Панов, 1976), а към Марбас-изток се съчленяват с Гледачевската свита (Недялков и Кочуков, 1983), които ще бъдат обект на внимание в друга работа.

Покривка

Навсякъде седиментните скали на пясъчниково-алевролитовата задруга са припокрити с размив от Ахматовската свита (фиг. 2, 3), на която най-долният седиментационен цикъл има меотска възраст по гръбначна фауна (Драгоманов и др., 1981, 1984). В сондаж 94 (фиг. 2) меотският цикъл е от 73 до 121 m, понт-дакският от 30 до 73 m и горноплиоценско-еоплейстоценският от 4 до 30 m, докато в сондаж 82 (фиг. 3) тези цикли са съответно — от 153 до 202 m, от 74 до 153 m и от 2 до 74 m.

Набелязва се една важна особеност и за меотския цикъл на Ахматовската свита в сондаж 94 (фиг. 2, интервал 100—105 m) и в сондаж 82 (фиг. 3, интервал 171—191 m), която се изразява в повишената карбонатност сред скалите от средните части на този цикъл, където присъствуват и червеноцветени алевролити. Тази особеност също подсказва временно съществуване на топъл климат и по времето на горния миоцен (меот) в разглеждания район.

С размив върху Ахматовската свита (фиг. 1, 2, 3) идват кватернерните седиментни скали, представени от чакъли, пясъци, алевролити и почви.

Възраст на пясъчниково-алевролитовата задруга

Сред континенталните седиментни скали на пясъчниково-алевролитовата задруга не е намерена гръбначна фауна. По положение (фиг. 1, 2, 3) — над Драгойновската свита и под Ахматовската свита (Кочуков и Драгоманов, 1979; Драгоманов и др., 1981, 1984), може да се приеме средномеоценска възраст на седиментните скали от пясъчниково-алевролитовата задруга. От друга страна, тези скали са се образували при сух и горещ климат, който е бил характерен след Драгойновската свита и преди Ахматовската свита (Драгоманов и др., 1981, 1984), а също и след Маришката свита в Загорското понижение (Каменов, Панов, 1976; Недялков, Кочуков и Кочуков, 1983; Ненов, Драгоманов, 1986).

Особено голяма е приликата на скалите от разглежданата пясъчниково-алевролитовата задруга с тези от конгломератно-гравелитната при с. Тракия в Загорското понижение (Ненов, Драгоманов, 1986). Последната съдържа латеритно желязно орудяване.

От климатична позиция такъв сух и горещ климат по времето на средния миоцен е съществувал в Югозападна България (Недялков и др., 1986) и в Гърция (Вонис et al., 1985; Psilovikos et al., 1985), оказал съществено влияние при отлагането на червеноцветените континентални седиментни скали в тези области на Бал-

канския полуостров, поради което е най-вероятно пясъчниково-алевролитовата задруга да се е образувала през късно баденско-сарматско време.

Литература

- Драгоманов, Л., В. Саунджиева, П. Дикова, Хр. Христов, Кр. Георгиев, К. Григоров. 1980. Приабонът в Пловдивско. — *Сп. Бълг. геол. д-во*, 41, 3, 280—287.
- Драгоманов, Л., В. Казаринов, Е. Коюмджиева, И. Николов, Е. Енчев, Хр. Христов. 1981. Палеогеография на неогена от Пазарджишко и Пловдивско. — *Палеонт., стратигр. и литол.*, 14, 65—75.
- Драгоманов, Л., Г. Ангелов, Е. Коюмджиева, И. Николов, Й. Комогорова. 1984. Неогенът в Хасковско. — *Палеонт., стратигр. и литол.*, 20, 71—75.
- Каменов, Б., Г. Панов. 1976. Геоложка връзка между възлищните пластовете от Марица-запад и Марица-изток в Маришкия басейн. — *Нефтена и възл. геол.*, 4, 60—71.
- Коюмджиева, Е., Л. Драгоманов. 1979. Литостратиграфия на олигоценските и неогенски седименти от Пловдивско и Пазарджишко. — *Палеонт., стратигр. и литол.*, 11, 49—61.
- Недялков, Н., Е. Коюмджиева. 1983. Стратиграфия на надвъгленосните седименти в Източно-маришкия басейн. — *Сп. Бълг. геол. д-во*, 44, 3, 259—264.
- Недялков, П., Н. Черемисин, Е. Коюмджиева, Б. Цацев, А. Бузев. 1986. Фациалните и палеогеографическите особености отложения на неогена Санданско-грабена. — *Geologica Balc.*, 16, 1, 69—80.
- Ненов, Т., Л. Драгоманов. 1987. Железни конкреции в неогена на Загорското понижение. — *Сп. Бълг. геол. д-во*, 48, 3, 93—97.
- Bonis, L., G. Bouvvaïn, G. Koufos. 1985. The Late Miocene mammal localities of the lower Axios Valley (Macedonia — Greece). — *Abstracts, VIIIth Congress of the regional committee on Mediterranean Neogene stratigraphy. Budapest*, 116—118.
- Psilovikos, A., G. Koufos, G. Syrides. 1985. The problem of red beds in Northern Greece. — *Abstracts, VIIIth Congress of the regional committee on Mediterranean Neogene stratigraphy. Budapest*, 488—489.

(Постъпила на 9. VI. 1987 г.)